

Tid, desto værre kun kort, hvor det danske Folk ligesom løfter sig op af Moradset for at aande og trælle Beiret frit. Disse Tider bevares af Folket i en taknemlig Grindring, der gaar fra Slægt til Slægt. Saaledes er det ogsaa med den Tid, da blandt Andet Presseloven af 3die Januar 1851 kom. Den bevares ikke blot i kjærlig Grindring i Folket, men den tjener ogsaa for en stor Del som Grundlag for Haabet, idet man under ugunstige Tider siger til sig selv: Der er dog en Mulighed for, at der, om ikke i dette Aarhundrede, saa dog i næste, kan komme nogle lyse Dage for det danske Folk. Det er den ene Grund, hvorfor Pressefriheden spiller en særlig Rolle i dette Folks Sind, dette, at den skriver sig fra disse lyse Tider. Men den er ogsaa en anden Grund, og det er den, at Pressefriheden, Presseloven af 1851, jo for os maa betragtes med noget mere Verbødighed end almindelige Love, fordi den Tilstand, som den afsløtte, for en Række af Datidens bedste Mænd, Datidens Frihedsmænd, var Udtrykket for en Sum af Lidelse, af Ulempe og Besvær, om hvilken jeg dog ganske vist tror, at den næppe, hverken i Voldsomhed eller i Raffinement, kan maale sig med det, vi have oplevet her i de sidste Aar. Det tror jeg ikke, og Grunden dertil er meget nærliggende, Grunden dertil er nemlig den, at Modsetsningen mellem Gammelt og Nytt i Fyrerne ikke var afgrændset paa samme Maade, som nu, Folket var ikke saaledes delt, som det er nu. Navnlige de, som man i en speciel Forstand af Ordet kalder de Dannede, Universitetsfolkene, det høiere Bourgeois, kort sagt hele den Kreds, hvori Dommerne her i Landet aande, hele den Atmosfære, hvori disse færdes, var ikke paa den Tid saa ensidig forgiftet af en bestemt Fanatisme, som den er i dette Dieblif. Der var en dybere Deling netop i de toneangivende Samsfunds-lag, som ogsaa paavirkede Dommerne, og som gjorde, at man netop den Tid under Absolutismens Slutningsregimente ikke følte sig stærk nok til at optræde saa hensynsløst og ensidigt, som det er følt i de senere Aar af den Tid, vi have oplevet. Selv om Datidens Mænd paa en vis Maade slap bedre fra det, end man egentlig kunde vente, er det dog klart nok, at der ogsaa for dem var en Række Processer med Fængslinger og Bøder paa Presselivets Omraade, og for at det ikke skulde blive gjentaget mere, var det jo, at Loven af 3die Januar 1851 vilde sætte en Grændse. Denne Grændse har ganske vist vist sig at være saare skrøbelig og saare utilstrækkelig, og den har ganske

vist i langt høiere Grad vist sig utilstrækkelig, end man dengang og mange Aar senere havde drømt om, men dette er ikke nogen Grund for os til ikke at fastholde den Grændse, vi have, og de om end skrøbelige Garantier, den nuværende Lovgivning giver. Derved kommer jeg ind paa Dmtalen af disse Garantiers Bestaafenhed. Der er i Loven af 3die Januar 1851 to Grundprinciper, hvorpaa man dengang vilde bygge Pressefriheden. Af disse to Principer var det ene det, som allerede er nævnt, nemlig at Ansvaret for Presseforsøelser kun skal ramme en Enkelt. Det andet Princip var det, at Ansvaret for et Skrift paahviler den, som paatager sig Ansvaret. Begge disse to Grundprinciper for Pressens Ordning her i Landet har den nuværende Justitsminister af al Evne søgt at træde ned, det ene Princip i hans provisoriske Presselov af 13de August 1886, og begge Principer i det Lovforslag, som her foreligger. Jeg behøver ikke at udtale mig vidtløftigt, for at ærede Medlemmer kunne forstaa, hvilken Tanke og hvilken Art af Bestyttelse det er, der er udtrykt i disse to Grundsætninger for den nu gjældende Presselov. Man vil for det Første se, at naar en frihedsfjendt Regjering er i Stand til at gribe ind i et Bladforetagende, saa at Regjeringen paa en Gang kan gribe hele Staben af Redaktionen, saa vil den være i Stand tilskat slaa Bladet ned med Estertryk, som selvfølgelig ikke paa langt nær kan sammenlignes med den Fremgangsmaade, den indskrænkes til, naar Ministeriet er bundet til tage En ad Gangen og kun En. Dette er Noget, som vil være indlysende for Enhver, der tænker paa Forholdene ved et almindeligt Dagblad. Men det er sandelig Noget, der ikke gjælder mindre, naar vi komme over i Literaturen, i Bogverdenen. De Forfattere, som have Vansteligheid ved at komme frem, ere selvfølgelig dem, der have det Meste at sige, der have det at sige, der staar i den største Modsetsning til de gjældende Meninger her i Landet. Det er for Udtalelser af disse Ting, det er vansteligst at finde Forlæggere. Men nu vil Enhver kunne sige sig selv, at dersom en Forlægger overfor slige Bøger foruden at overveie den økonomiske Risiko, som han maa være betænkt paa, og ved Siden deraf at betænke den sociale Risiko, han løber, den offentlige Misbilligelse, der ofte rammer den Forlægger, der nyder Hjælp til slige Strifters Udbredelse, tillige faar føiet dertil den yderligere Risiko, som Forlæggeren efter dette Forslag skal tage med i sin Overveielse, nemlig Risiko for at komme til at affone Udgivelsen af et saadant Værk i For-